

שם המחקר : ליצנים טיפוליים בגנים של ילדים עם מש"ה

שנה: 2019

מס' קטלוגי : 890-68-2018

שמות החוקרים: ד"ר רינת פינגר-שאל ופרופ' עתי ציטרון

רשות המחקר: ביה"ס לטיפול באמצעות אומנויות והחוג לתאטרון, אוניברסיטת חיפה.

מגבלות המחקר והמלצות למחקרי המשך

מחקרי המשך יכולים לתת מענה לכמה מגבלות המחקר שלנו. ההשערה העיקרית של המחקר בדבר התרומה הייחודית של המפגש הליצני לילדים אוששה אמנם, אולם סוגיית תגבור ההתערבות הליצנית יחסית למחקר הגישוש הוכחה רק באופן חלקי. לא הצלחנו להוכיח, ברמת הנתונים הסטטיסטיים, שהילדים שקיבלו התערבות "כפולה" מבחינת מספר המפגשים (פעמיים בשבוע) ואורך ההתערבות (שישה חודשים), נתרמו יותר מאשר הילדים שקיבלו רק מחצית מההתערבות (פעם בשבוע, שלושה חודשים). במחקר הנוכחי השתמשנו ב- wait-list design, כך שבקבוצת הביקורת התחילה ההתערבות הליצנית שלושה חודשים אחרי שהתחילה בקבוצת המחקר, כלומר שלושה חודשים אחרי תחילת שנת הלימודים. מערך זה נבע בעיקר משיקולים של המערכת החינוכית בה נערך המחקר. ניתן לשער שאחרי שלושה חודשים בגן, קבוצת הביקורת כבר התרגלה למסגרת החינוכית והייתה מוכנה יותר למשחק הליצני. יתכן שהרמה המשחקית הגבוהה יחסית שהפגינה בקודת ההתחלה ובמפגשיה הראשונים עם הליצנים נבעה מכך. יתכן גם שבשלושת חודשי העבודה הראשונים עם קבוצת המחקר, צברו הליצנים הטיפוליים ניסיון וביטחון עצמי (הם קיבלו במהלכם משוב ממנחה מקצועי ומתרפיסיות בגן), וכך הגיעו לעבודה עם קבוצת הביקורת בשלים יותר ואפשרו לה מלכתחילה יכולות משחקיות גבוהות יותר. מחקר המשך יכול לקחת בחשבון משתנים אלה, ולבנות מערך מחקר שייקח אותם בחשבון.

שאלה חשובה נוספת שיכולה להיבחן במחקרי המשך היא השפעת הליצנים על הילדים מעבר למפגשים עצמם, גם בחיי היומיום בגנים ובבית. שאלה זו קיבלה תשובות חלקיות במחקר הנוכחי - כולן חיוביות - אולם לא עמדה במרכז המחקר.

מגבלה נוספת הייתה המספר הקטן של ההורים בסדנאות, שאינו מאפשר מסקנות מכלילות לגבי יעילותן של הסדנאות. המספר הנמוך מייצג את הקושי בגיוס הורים לילדים עם מש"ה להשתתפות בפעילויות שמתמקדות בהם עצמם. ניתן לשער כי הסיבות לכך הן טכניות (כפי ששמענו מהרבה הורים שרצו להשתתף בסדנא - בעיקר הקושי להתפנות ממטלות העבודה והבית) וגם נפשיות (ההורים מהססים לשים את עצמם במרכז של תוכנית טיפולית). בעתיד ניתן לחשוב על סדנאות שיינתנו בו זמנית מענה טכני לילדים כך שההורים יוכלו להתפנות לפעילות.

• [לפריט המלא](#)

• [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

• [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)